

Za historií Vršovic

První adventní neděli jsme při naší dopolední vycházce věnovali významným místům, která připomínají vznik městské části Vršovice. Byla to taková procházka časem do minulosti, překvapivě i dosti vzdálené.

A protože i dnešní uspěchaná doba začíná mít svoji minulost, připomněli jsme si ji návštěvou historické zastávky trolejbusu č. 51. Přestože jsme se zdrželi čtvrt hodinku, žádný trolejbus za tu dobu nepřišel. A ani nemohl, tato zastávka je zřízena jako upomínka na ukončení této ekologické dopravy v Praze, k němuž došlo před jednačtyřiceti lety. A byl to právě trolejbus č. 51, který v říjnu 1972 jako poslední zamířil do vozovny na Strahově a potom do muzea pražského dopravního podniku. Dočasnou, i když naprosto nevhodnou náhradou, byly v centru města autobusy, ty naštěstí z vnitřní Prahy vytlačily první linky dlouho očekávaného metra.

Na naší další zastávce již nešlo o nějaký dopravní prostředek, ale mezi prvorepublikovými vilami jsme se opět vrátili o řadu let zpět, do roku 1929, kdy si bratři Josef a Karel Čapkovi, nechali vyprojektovat od architekta Ladislava Machoně v této klidné části Vinohrad vilu uprostřed společné zahrady.

Prohlédli jsme si pamětní desku obou bratrů, instalovanou na fasádu jako vzpomínka na jejich dílo.

Pravá část vily patřící Karlu Čapkovi byla letos odkoupena od dědiců městskou částí Praha 10. Před koupí bylo s překvapením konstatováno, že první patro vily je v takovém stavu, jako by jej Karel Čapek včera opustil. To zakládá možnost, aby vila po rekonstrukci mohla být v příštím roce zpřístupněna veřejnosti jako významná památka.

Od Karla Čapka nebylo daleko na Čechovo náměstí k jedné z dominant Vršovic,

kostelu svatého Václava. Tuto zajímavou železobetonovou stavbu ve stylu českého funkcionalismu navrhl vynikající architekt Josef Gočár. Připomněli jsme si také další jeho vynikající dílo, kubistický dům v Celetné ulici u Černé Matky Boží. Štěstí nám přálo, a tak jsme si tento kostel mohli prohlédnout i zevnitř, bývá otevřen opravdu jen v neděli dopoledne. Za oltářem krásná svatováclavská vitráž i sochařská výzdoba a interiér s církevní symbolikou rozhodně stojí za prohlídku.

Ještě pár čísel: Na tuto stavbu byla vypsána soutěž. Z 52 architektonických návrhů vyšel vítězně právě Gočárův 56 m vysoký monument,

Stavba v roce 1929 trvala od výkopu po dohotovení neuvěřitelných jedenáct měsíců.

Ve stejném roce, 1939, byl položen základní kámen kostela Církve československé husitské. Celý multifunkční objekt navrhl architekt Karel Truksa, věž pak nestor českého kubismu Pavel Janák.

Ve věži jsou umístěny čtyři zvony a modlitebna vyšperkovaná sochařskou a řezbářskou výzdobou.

Kromě modlitebny je zde malý a velký divadelní sál pro 295 sedících diváků, kompletní zázemí, kanceláře, byty farníků, kolumbárium a pobočka banky. Díky tomu je celý objekt téměř finančně nezávislý. Také tato stavba byla hotova od položení základního kamene, včetně výběrového řízení, za jediný rok.

Dalším cílem naší cesty za historií Vršovic byl městský park Heroldovy sady. Ten byl založen v roce 1882 na pozemcích zpustlého morušového sadu. V té době byly ještě Vršovice samostatnou obcí. V roce 1885 se zde konaly velké slavnosti, při nichž byly Vršovice povýšeny na městeček.

Od těch dob se v parku tyčí kamenný jehlan připomínající tuto událost a zásluhy starosty Josefa Herolda.

Moc nás také zaujal nápad s pravděpodobně jedinou veřejnou knihovnou v parku. Nic se nikam nezapisuje, vše záleží jenom na slušnosti. Knihovnu je možné doplnit i knížkami z domova.

Na vrcholu parku je cíl naší cesty, rekonstruovaný vršovický zámček, bývalá továrna na výrobu hedvábí Rangherka. Tu postavil v 70. letech 18. století italský obchodník Giuseppe Rangheri z Lombardie. Tento muž se zasloužil o rozvoj upadajícího hedvábnictví tím, že obnovil staré morušové sady v oblasti Vinohrad a Vršovic. Tehdejší budova tedy sloužila k chovu bource morušového.

Po smrti Rangheriho a jeho syna se vlastníkem budovy stala v roce 1882 vršovická obec a v letech 1889 až 1900 prošla budova továrny přestavbou na zámček v novorenesančním stylu. Od té doby sloužila k nejrůznějším účelům, od MNV až po skladiště, a zchátrala na tolik, že musela kvůli plísní být až na obvodové zdi stržena. My jsme ji navštívili v den plánovaného slavnostního otevření.

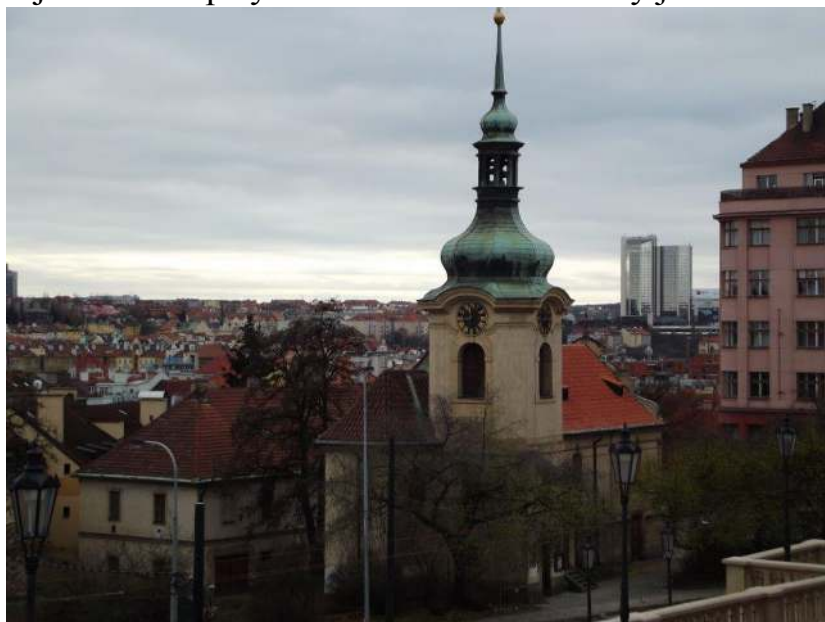
To bylo sice pravděpodobně kvůli nedodělkům o týden odloženo, takže jsme si prohlédli budoucí Dům spokojeného stáří alespoň z venku.

Pod terasou záměčku jsme si mohli z výšky prohlédnout kostel svatého Mikuláše, sakrální stavbu s pravděpodobně nejstaršími zápisy ve vršovické kronice. Ty jsou z roku 1028. V průběhu let byl kostel několikrát přestavován z původní kaple sv. Máří Magdalény. V roce 1377 byl přestavěn do současné gotické podoby a v roce 1422 zasvěcen sv. Mikuláši.

Celá přestavba stála 5 130 zlatých a 70 krejcarů a byla pořízena z darů a sbírek vršovických občanů. O tom, že rivalita byla již tenkrát, svědčí fakt, že farníci z Vinohrad se odmítli sbírky zúčastnit, i když patřili do stejné farnosti.

Zajímavé je, že kromě vzácných varhan je kostel vybaven také dvěma cimbály, malým a velkým.

S kostelem sv. Mikuláše sousedí novorenesanční budova Vršovické záložny. Je to nejreprezentativnější stavba Vršovic, v ornamentálním stylu pozdní secese.

Při našem putování historií Vršovic jsme si uvědomili, že zajímavá místa lze najít i mimo centrum našeho krásného města.

Mirek Bernát a Jiřina Žipková, autorka pěkných fotografií